

Likkutei Sichos

Volume 11 | Mishpotim | Sicha 1

ריש פרשתנו פרק כא

ב: כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ויבשבעת יצא לחפשי חנם... ה: ואם-אמר לאמר העבד אהבתי את-אדני את-אשתי ואת-בני לא אצא חפשי: ו: והגישו אדניו אל-האלהים והגישו אל-הדלת או אל-המזוזה ורצע אדניו את-אזנו במרצע ויעבדו לעלם:

Mishpatim Ch. 21

2. When you acquire a Hebrew slave, he shall serve six years; in the seventh year he shall go free, without payment... 5. And if the servant shall say, I love my master, my wife, and my children; I will not go out free: 6. Then his master shall bring him to the judges; he shall bring him to the door, or to the door post; and his master shall pierce his ear through with an awl; and he shall serve him for ever.

רש"י על פסוק ו

ורצע אדניו את אזנו במרצע. הימנית, או אינו, אלא של שמאל? פ"ל און און לגזרה שנה, נאמר כאן ורצע אדניו את אזנו, ונאמר במצרע תנווד און המטהר הימנית (ויקרא י"ד), מה להלן הימנית, אף כאן הימנית.

וימה ראה און לרצע מכל שאר אברים שבגוף? אמר רבן יוחנן בן זכאי: און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנב, והלך וגנב, תרצע. ואם מוכר עצמו, און ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו, תרצע. רבי שמעון היה דורש מקרא זה כמין חמר: מה נשתנו דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות

וְאָמַרְתִּי כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים - עֲבָדֵי הֵם וְלֹא עֲבָדִים לְעֲבָדִים - וְהִלֵּךְ זֶה וְקָנָה אֲדוֹן לְעַצְמוֹ, יִרְצַע בְּפָנֵיהֶם (קידושין כ"ב):

Rashi Verse 6

And his master shall pierce his ear: His right ear, Or perhaps it means the left ear? The Torah states אָזְן - "ear" here and אֹזְן elsewhere, thereby suggesting an analogy based upon verbal similarity. It is stated here: "and his master shall pierce his ear," and it is stated regarding the *meztora* [person with the disease of *tzaraas*-leprosy]: "the right ear of the one who is becoming pure" ([Lev. 14:14](#)). Just as there, the right ear is specified, here too the right ear is meant.

Now, why was the ear chosen to be pierced out of all the organs of the body? Rabban Jochanan ben Zakkai said: The ear that heard on Mount Sinai, "You shall not steal" ([Exod. 20:13](#)) and then went and stole, shall be pierced. And in the case of one who sold himself into servitude, the reason is: the ear that heard, "For the children of Israel are servants to Me" ([Lev. 25:55](#)) and then went and acquired a master for himself, his ear shall be pierced. Rabbi Shimon used to interpret this verse in a beautiful manner like a bundle of pearls - why were the door and the doorpost singled out from all the fixtures in the house? The Holy One, blessed is He, said: The door and the doorpost were witnesses in Egypt when I passed over the lintel and the two doorposts, and I said, "For the children of Israel are servants to Me; they are My servants," servants to Me but not servants of servants (of human beings), and yet this man went and procured another master for himself – let him be pieced in their presence (i. e. let them be eye-witnesses now when this man voluntarily prolongs his state of slavery)! (Kiddushin 22b.)

עִרוּבֵינ מֵא,ב. תנו רבנן שלשה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו אלו הן... ודקדוקי עניות

Eruvin 41.2: The Sages taught: Three matters cause a person to act against his own will and the will of his Maker, and they are:..extreme poverty.

משלי ו, ל. לא־יבויזו לַגָּנֵב כִּי יִגְנוֹב לְמַלְא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעֵב

Proverbs 6:30 A thief is not held in contempt For stealing to appease his hunger.

שבת קנב, א. אמר רב כהנא מאי דכתיב כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים.

Shabbos 152.1: Rav Kahana said: What is the meaning of that which is written: “For He spoke and it was, He commanded and it stood” (Psalms 33:9)? *God created man with desires that push him to do things he would not do if he acted purely on the judgment of his intellect, and Rav Kahana therefore interprets the verse in the following manner: “For He spoke and it was”; this is a woman that a man marries. “He commanded and it stood”; these are the children who one works hard to raise.*

סנהדרין מא, א. והתניא כל שנותיו של רבי יוחנן בן זכאי מאה ועשרים שנה ארבעים שנה עסק בפרקמטיא מי שנה למד ארבעים שנה לימד.

Sanhedrin 41.1: It was taught in a *baraita*: All the years of Rabbi Yohanan ben Zakkai were 120 years. For forty of those years he dealt in business, for forty of those years he studied, and for forty of those years he taught and guided the Jewish people.

סוכה כה, א. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי מימיו לא שח שיחת חולין ולא הלך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא קדמו אדם בבית המדרש...

Sukkah 28.1: The Sages said about Rabban Yoḥanan ben Zakkai, the teacher of Rabbi Eliezer: In all his days he never engaged in idle conversation; and he never walked four cubits without engaging in Torah study and without donning phylacteries; and no person ever preceded him into the study hall.

פרקי אבות ב:ח רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא קנה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לקד נוצרת.

Pirkei Avot 2:8 Rabban Yohanan ben Zakkai used to say: if you have learned much torah, do not claim credit for yourself, because for such a purpose were you created.

ראה טו,יא. כי לא־יחידל אביון מסורב הארץ על־כן אנכי מצוה לאמר פתח תפתח את־גדך לאחיה לעניך ולאלביןך בארצה:

Deuteronomy 15.11: For there will never cease to be needy ones in your land, which is why I command you: open your hand to the poor and needy kinsman in your land.

אבות דר' נתן פ"ד ב.

פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים והיה רבי יהושע הולך אחריו וראה בית המקדש חרב, אר"י אוי לנו! על זה שהוא חרב מקום שמכפרים בו עונותיהם של ישראל. א"ל בני אל ירע לך, יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה, ואיזה זה? גמ"ח, שנאמר כי חסד חפצתי.

Once, Rabban Yohanan ben Zakkai, left Jerusalem, and Rabbi Yehoshua followed after him. He saw the Holy Temple destroyed. Rabbi Yehoshua said: Woe to us, for this is destroyed the place where all of Israel's sins are forgiven! *I.e., via the bringing of sacrifices*. Rabbi Yohanan said to him: My son, do not be distressed, for we have a form of atonement just like it. And

what is it? Acts of kindness, as it says (Hoshea 6), “For I desire kindness, not a well-being offering.”

פרשתנו כב, כד. עם רש"י

אִם־כֶּסֶף | תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׂה לֹא־תִשְׂיִמוּן עָלָיו נָשָׂךְ:

If you lend money to My people, to the poor among you, do not act toward them as a creditor; exact no interest from them.

אם כסף תלווה את עמי. רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ משלשה, וזה אחד מהן:

If you lend money to My people: R. Yishmael said: wherever “אם - if” occurs in Scripture it is used to describe an optional act, except in three instances, of which this is one.

איכה ב, ט. טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון מיתה:

Lamentations 2,9. Her gates have sunk into the ground, He has smashed her bars to bits; Her king and her leaders are in exile, Instruction is no more; Her prophets, too, receive No vision from G-d.